

קובץ מפרשים

מסכת גיטין

פרקים ו-ט

קובץ מפרשים

מסכת גיטין

פרקים ו-ט

בית מאיר	רמב"ן
הפלאה	רשב"א
תורת גיטין	ריטב"א
חדושי רעק"א	ר"ן
חתם סופר	מאירי
חדושי הרי"מ	תוס' הרא"ש
גליוני הש"ס	שיטה מקובצת מכת"י
תפארת יעקב	פני יהושע
	מנחת נתנאל

ת

תורה טהורה

כל הזכויות שמורות
למכון תורה טהורה

אסור להעתיק או לצלם
חלק כל שהוא מהספר
אף בבתי ספר

ספר שיטה מקובצת נדפס ברשות משפחת בלוי.
כל זכויות הספר הג"ל שמורות למשפחת בלוי
ואסור להעתיק ולהדפיס בלא רשות.

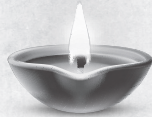
הערות ותיקונים יתקבלו בברכה אצל
imrosmoshe@gmail.com

ת
תורה טהורה

מכון עלה זית

עריכת ספרים מרישא עד גמירא
publish@alehzayis.com | 732.513.3466
FAX: 732.865.7002 | 732.387.7841

לע"נ

הר' שמואל
בן ר' חיים הלוי
קלושינר

נלב"ע כ"ו כסלו תשס"א

וזוגתו רבקה
בת ר' משה

נלב"ע כ"ט טבת תשפ"ב

ס פ ר ש י ט ה מ ק ו ב צ ת מ ו ק ד ש

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' חיים משה יהודה

בהר"ר ירמיהו הכהן ולאח ע"ה בלוי

מו"ל כת"י הראשונים, רב ביהכ"נ ומנהיג רוחני במשך
יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומזוזה

נפטר ג' אייר תשס"ג לסדר אמור אל הכהנים

וזוגתו

הרבנית חנה חיה הנה

בת ר' מאיר שמריהו ורחל

נפטרה י"ג כסלו תשמ"ג

ת . נ . צ . ב . ה .

חדושי
הרמב"ן

חדושי
הרשב"א

חדושי
הריטב"א

חדושי
הר"ן

חדושי
המאירי

תוס'
הרא"ש

שיטה
מקובצת

פני
יהושע

מנחת
נתנאל

בית
מאיר

חדושי
הפלאה

תורת
גיטין

חדושי
רעק"א

חדושי
חת"ס

חדושי
הרי"מ

גליוני
הש"ס

תפארת
יעקב

תוכן הענינים

חלק ג

1	רמב"ן
37	רשב"א
133	ריטב"א
207	ר"ן
225	מאירי
297	תוס' הרא"ש
329	שיטה מקובצת מכת"י (מוזכר בשם הגדולים)
331	פני יהושע
447	מנחת נתנאל (להר' נתנאל ווייל מח"ס קרבן נתנאל)
461	בית מאיר
465	הפלאה
505	תורת גיטין (להר' יעקב מליסא מח"ס נתיבות המשפט)
539	חדושי רעק"א
565	חתם סופר
661	חדושי הרי"מ
735	גליוני הש"ס (להר' יוסף ענגיל מח"ס אתוון דאורייתא)
747	תפארת יעקב (להר' יעקב געזונדהייט)
	רמב"ם

מפרשי הש"ס

מסכת גיטין

פרקים ו – ט

פרק שישי האומר

דבמתנה לאו כזכי הוא בודאי כדאמרי' בפ"ק הלכה כר"ש הנשיא ולא מספקא לן כלל וה"נ משמע בההיא דריש פרק השולח ובפקדון קי"ל כרב דתניא כוותיה. וא"ל רסבידא להו בגמ' דגיטין נמי כיון שעשאתו האשה שליח קבל' וזה נותן לו סתם דמי לפקדון אבל מתנה שהוא עושה שליח מעצמו אין רצונו ליתן אלא במתון וחוזר ונמלך ולפיכך הן שקולין להקשות עוד מפקדון.

ויש עוד לומר דכיון דפלוגתא היא ואיכא תנאי טובא דסברי הולך כזכי בכל מקום ואפילו במתנה בשליח פ"ק ולא שמעינן ליה לרב דמשוי להו חלוק תפיס גמר' דעתא דאמר כזכה כולהו ומתריך לדרב לרווחא דמילתא אפילו להאי סברא ומיהו אנן כמסקנא דברייתא קי"ל ולא מספקא לן מידי דגט אלא דקי"ל דהולך לאו כזכה כאביי דהוא בתרא דאמר התם בפ' השולח נקטי' שליח מתנה כשליח הגט כלומר שליח מתנה הוא שדומה לשליח הגט לענין הולך לאו כזכה ואפילו עשאתו האשה שליח וכדמפרש התם ומינה דשליח הגט לשליח מתנה דמי ולא לשליח פקדון לאפוקי מהך סוגיא וכיון דקי"ל כר' נתן בהונך בתן נמי קי"ל כוותיה דודאי ר' נתן בתן נמי פליג והולך ותן לה קאמר והכי מתניא בתוס' ובירושלמי ואע"ג דאיתמר בפ"ק כל האומר תנו כזכו דמי ה"מ בשחרורי עבדים דמילתא דזכותא הוא ולא עביד דאמר הכי אלא לאחר גמר דעתו ופעמים שנותן דמי עצמו ויוצא וה"ל כחו' אבל תנו דחוב' כגון גיטי נשים אינו כאומר זכו ואע"פ שעשאתו שליח וה"ה לשליח מתנה כטעמא דפרישית דהולך ותן שוים נינהו זהו דעת רבינו ז"ל בדברים הללו.

ודעת תלמידו הר"ם ז"ל דתן והולך שוין בגיטי נשים ודעת אחרת דהלכתא כרב דאמר חולצת וגבי מתנה ממונא בחזקת נותן הוא ומפקי מיניה והיינו דר"ש הנשיא ורב יוסף ודאביי לא דאיך לי דא"כ הולך בכל מקום ספק הוא ודינו שוה בממון לאוקומיה ממונא בחזקת מאריה וכן בגיטין להעמיד אשה בחזקת אסורא ולא הי' ליה למימר שליח מתנה כשליח הגט ולא למימר הולך לאו כזכה ועוד דכיון דממונא ביד שליח אי ספק הוא אדרבא יחלוקו או שורא כתנאי דהתם ולא פליג ר"ש הנשיא בהא ועוד

[סג.] **בשלמא** אי אתמר איפכא וכו'. אי ק"ל למה לי כולי האי לימא בשלמא אי איתמר כיון שהגיע גט לידה מגורשת ש"מ דאדיבורא דידה קא סמיך לאו קושיא היא חדא דכיון דאמרו ש"מ דאדיבורא דידה קא סמיך אמר רב אשי אי איתמר איפכא ש"מ הכי דאדיבור' דידה קא סמיך כדקאמרת ועו' דאה"נ דאי אמר רב נחמן שהגיע גט לידה מגורשת ש"מ דאדיבור' דידה סמיך אלא מיה' כיון שאפשר לרב נחמן לומר כן לא אמר רב אשי אי איתמר הכי בטעמא.

אלא אמרינן כיון שנתן עיניו לגרשה תגרש כל היכא דמגרשה הכא נמי וכו'. פירש"י ז"ל דלא לרב אשי פריך דלדידי' שפיר מתרצא בהכי כדתריצנא טעמא דמתניתין משום דהתקבל והולך קאמר ותחלה נעשה שלוחו ולא איצטרך למימר הכא טעי אלא אליבא דלישנא קמא דקס"ד דטעמא דרב משום דאדיבורא דידה סמיך.

ואיכא לפרושי דהשתא קס"ד דלא לשון הולך הוא אלא לשון קבלה אלא שמתוך שנתן עיניו לגרשה אנו אומרים לא על דעת שליח קבלה בלבד נתן לו אלא על דעת שתתגרש בו מ"מ אע"פ שלא א"ל אלא לשון קבלה. נעשה שליח להולכה במסירת הגט לידו ואין חוששין שמא אף השליח לא נעשה שליח אלא לקבלה אבל לא לקבל עליו שליחות הולכה מעול' שאף הוא כיון שידע שנתן עיניו לגרש על דעת שתתגרש מ"מ קבל אף כאן נמי נימא כיון שנתן עיניו לגרשה תגרש מ"מ ולא אמ' כמה שאמרה אלא א"כ אמרה כ' ואלו לא אמרה כן יהא שליח להולכה והשליח שידע שעל דעת שתתגרש מ"מ נמסר לו סבר וקביל.

ומפרקינן התם שאני דאמרינן האי לשון קבלה לשון הולכה הוא שאדם יודע שאין שליחות לקבלה לבעל אבל הכא הוא טעי ושליח דאטעי כי בטל שליחותו מהולכה לגמרי ומימר אמר לא תתגרש מעולם.

[סג:] **הא דאמרי' ספק ממונא לקולא.** ק"ל, מי דמי, דילמ' הולך בגיטין לאו כזכי דמי ובפקדון כזכי כדאשכחן נמי בו פלוגת' בין מתנה לפקדון

משום בזיון אע"פ דלא קפיד נמי פסול גזירה זו מפני
זו וההיא דאמרינן בשלהי פ' כל הגט בעל לא קפיד
דחיהה היא או לא קיימינן במסקנא.

ועדיין אני חוכך בזה להחמיר חדא דמילתא דטעמא
היא דכיון דהוא לא קפיד אנן לא קפדינן ולא
גזרו משום זו כשם שלא גזרו היכא דשווייה שליח
מעיקרא אטו שויא שליח בסוף דהא שליח קבלה מיד
בעל גופיה משום דלא קפיד הוא כדפרש"י ז"ל ועוד
דאשכחן ליה בירושלמי נמי הכא א"ר אמי הלכה
כרשב"ג דאמר טול לי שא לי יהא לי בידך חד בר נש
שלח גיטא לאיתתיה אמרה ליה יהא לי בידך הוה
עובדא קמיה דר' אמי אמר אם רצה להחזיר לא יחזיר
נראה שלא גרסינן לא יחזיר אלא יחזיר גרסינן מה
ופליג שנייא היא יהא לי בידך א"ר חזקיה אנא ידע
רישא וסיפא אשה אחרת עשתה שליח לקבל גיטה
משליח בעלה אתא עובדא קמי דר' אמי אמר אם רצה
להחזיר לא יחזיר מחלפא שטתיה דרב תמן אמר ר'
הונא בשם רב אין האשה עושה שליח לקבל גיטא
משליח בעלה והכא הוא אמר הכין אני אומר אחר
הדלת היה עומד ושמע את קולה כלומר ולא קפיד
והא דלא אמרינן איכא נמי הא בינייהו וכן דרך
התלמוד בכל מקום כאותה שאמרו בפ' המניח את
הכר (דף נ"ג) מאי בינייהו הקדישו ניזק א"ב ובאותה
שמועה עצמה מפורשים דברים אחרים דאיכא בינייהו
ועוד דאכתי נפקא מינה לספיקא דאורייתא למיחש
לולד משום ממזרות דלמ"ד לא בעינן שתחזיר
שליחות אצל הבעל דאורייתא גיטא מעליא ופסול
משום גזירה דרבנן ולמ"ד לא חזרה שליחות גט בטל
הוא תצא והולד ממזר ומאן דאצרכה גט וחליצה ופי'
דמספקא דאורייתא החלוץ ועושה הולד ספק ממזר
ואם נשאת תצא הא לרבנן ודאי חלצה כרב ומיהו
למ"ד משום בזיון דבעל אפשר דפיסולא דאורייתא
הוא דמסתמא קפיד ואפשר דכולהו משום גזרה נסבו
לה כלומר שמא יקפי' ויוציא לעז או שאם הקפיד
קפידתו קפידא ומסתמא גזרו בכלולן וכן נראה מדלא
אמרו א"ב לחוש לפסול תורה דהא הוה להו
לאשמועינן.

ור"ח ז"ל פסק נמי כר' חנינא ואמר משום דרב תלמי'
לגבי ר' חנינא ומיהו סוגיין בשלהי פ' המביא
כרב רהט.

ור"ה ז"ל כתב והלכה כרב משום דהוה ליה דבר
שבערוה ודבר שבערוה חולצת הוה עובדא
ואצרכה רב יצחק בר שמואל בר מרתא גט וחליצה

דהולך מנה לפלוני שאני חייב לא מסיקי' בלא
פלוגתא תניא כוותיה דרב ולא מייתי עלה אידך
ברייתא דפליגי בה כמה תנאי ואמרי' בה דכ"ע הולך
לאו כזכה.

ולישנא דברייתא הכי הוא הכא קתני שאני חייב לו
והכא הולך מנה לפלוני סתם ועוד ר' יהודה
הנשיא היינו ר' והתם קאמר הולך לאו כזכה והכא
בגט קאמר הולך כזכה.

ועוד מצינו בתוספתא (א,יא) מפורש בהך דתניא
כוותיה האומר תן לו מנה שאני חייב לו תן
מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי הולך מנה לפלוני
שאני חייב לו וכו' רצה לחזור לא יחזור וחייב
באחריות עד שיקבל את שלו הולך מנה לפלוני תן
מנה זו לפלוני אם רצה לחזור ומצאו שמת יחזיר
לנותן אם מת יחזיר ליורשיו התקבל שטר מתנה זו
לפלו' זכה במנה זכה בשטר מתנה זו ואם רצה לחזור
לא יחזור ע"כ מפורש בתוס'.

וכן בירושלמי תני לה הכי, דקאמרינן התם א"ר אילא
המעשר בחוב כלומר שאם אמר הולך מעשר
לפלוני בן לוי זכה לו ושמינין מינה בהדיא דמתנ'
דינא לחוד ופקדון דינא לחוד הילכך נקטי' דרב
בפקדון ודאביי ודרב יוסף במתנה ואינהו גופייהו כרב
ס"ל בפקדון כדאמרינן שליח מתנה כשליח הגט
וכדפרישית.

הוה **עובדא ואצרכ'** רב יצחק בר שמואל בר מרתא
גט וחליצה. תמהני על הסכמת רבי' האי גאון
ז"ל וריא"ף ז"ל שפסקו כר' חנינא מפני זה המעשה
והא דרב נחמן במעשה ידיה אם איתת קאמר ולא
איפשטא ליה דאיתא אלא איפשטא ליה דלא בעי'
חזרה שליחות אצל הבעל ומאן דאצרכא גיטא וחליצה
נמי לא איפשטא ליה דאיתא ליה לדר' חנינא וכ"ת
א"כ תיפוק לי' משום דרב דילמא מעשה דרב יצחק
הכי הוה דשוייא אשה לשליח לקבלה מעיקר' ושויה
בעל בתר הכי שליח להולכה וא"ל הבוה ניהליה
לשליח קבלה שלה דאי למ"ד משום חצר ליכא ואי
למ"ד משום קפידא דבעל ליכא כדאמרי' בשלהי פ'
כל הגט ור' נחמן כי שלחה לקמיה דר' אמי הכי
שלחה התם נמי בעינן שתחזור שליחות אצל הבעל
או לא. ואם איתא לדר' חנינא נפקא מיניה לדידיה
ואי"נ ליתא נפקא מינה כדאמרן.

ושמא מפני שאמרו כאן בגמרא מאי בינייהו ולא
אמרו א"ב דבעל לא קפיד דסברי רבנן דלמ"ד

שהיה שליח לקבלה ונתגרשה בקבלתו, ואין זה מחוור לי אלא בשהיה ודאי שליח לקבל כמו שיתבאר.

רב הונא אמר בעל נאמן דאם איתא דלגירושין יהביה ניהליה לדידה הוה יהיב לה. איכא דק"ל אלא מעתה היכי שליח מביא גט ממדינת הים הא אי אתי בעל ואמר לפקדון מסרתי ניהליה נאמן ואנו דאמרין לעיל בפ"ק דאי אתי בעל ומערער לא משגיחנן ביה וכן נמי בארץ ישראל אי אמר מהני כדאמרין הואיל ויצא הדבר להתיר יצא וזו אינה קושיא שאין טענה זו של רב הונא אלא כששניהם בעיר א', וכן פירש"י ז"ל.

ודאמרין בפ"ק דאי מערסא לערסא משכונה לשכונה צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם לטעמיה דרבא דאין מצויין לקיימו אתי שפיר ואי כרב חסדא ס"ל א"נ משכונה לשכונה בשאמר הבעל כתבו ותנו והלך לו לעיר אחרת וי"ל דכ"ע כיון דתקון בכ"מ שאין עדים מצויין צ"ל כן ומיהו לא מהני בעיר א' לגמרי שאינו נאמן לומר בגירושין במקום שהבעל מערער אי ליכא עדים.

ואית דבעי מימר דשליח להולכה נאמן שלא רצה למסור לה שתתגרש מיד אבל שליח קבלה אינו נאמן שכיון שידו כידה לדיד' מסר ליה, ולא דאיק.

ויש לפרש שלא אמר רב הונא אינו נאמן אלא כל זמן שהגט ביד שליח אבל משהגיע גט לידה שוב אין הבעל נאמן אע"פ שאינה טוענת ברי ומודה בה רב הונא דהא הימניה ועבד איהו הימנותא אבל כל זמן שלא מסרו לה אע"פ שהאמינו מתחלה עכשיו כיון שלא עשה שליח שליחותו לרב הונא אינו נאמן ושמא זהו מ"ש רב הונא אם איתא דלגירושין יהביה ניהליה בעל לשליח לדידה הוי יהיב לה השליש ולא היה מעכבו בידו וכיון שלא מסרו לה ש"מ לפקדון יהביה ניהליה ולצעורי מכיון א"נ עכשיו נתן עיניו בה וזה יותר מחוור לי מפ"י רש"י ז"ל משום דבעל משום כיסופא לא יהיב לה לדידה כדאמרן בפ' הניזקין (נ"ה ע"א). (כאן חסר)

ורב חסדא אמר שליח נאמן דהא הימניה. פ"י לא משום מיגו דהא ליכא מיגו גמור שהאשה לא היתה מקבלתו מידו לומר שהיא מגורשת שאינה מקלקלת את עצמה, אלא מתוך שהיה בידו למסור לה מתחלה ואם רצתה הולכת ונשאת בו הרי הוא כמו שאומר לו נאמן תהא עלי, כענין שאמרו באומר נאמנת עלי שלא פייסתי, הלכך אע"פ שאין כאן מיגו נאמן הוא כדין כל שליח דאע"ג דנית ביה מיגו נאמן

תרתי גט מחיים וחליצה לאחר מיתה. ורב שמואל בן חפני גאון ז"ל הכי כתב שלא תקבנו שלוחה מיד שליח הבעל כרב ובעל מתיבות הכי ס"ל וקאמר דכל רב ור' חנינא הלכה כרב ולא ידענא טעמיה.

ואיכא מאן דכתב דהכא ליכא משום בזיון דבעל ומשום דקא ליישה לה הוא דלא קבליה ומשום חצרה הבאה לאחר מכן ומ"ה אמ"ר נחמן אם איתא לדר' חנינא אבל הכא דאיכא משום בזיון דבעל חיישינן וליתא להאי טעמא דהא סתמא קאמר ומ"ד מספקא דהא סתמא קאמר' ומ"ד לא מספקא להשתא לקבל גיטא בזיון דבעל הוא.

וכתב הראב"ד ז"ל לפי הירושלמי שמפליג בין היא בידך בין היא לי בידך בין לחלוק בין טול לי גיטי ושא לי לטול ולפי הירושלמי הא דאמרין בגמרא דילן בההוא מעשה דההיא איתתא דאמרה ליהוי בידך וחשבי ליה שליח קבלה כדאמר' ליהוי לי בידך הוה עובדא ולישנא דגמרא' לאו דיקא כך כתב הרב ז"ל ומיהו מסקנא דירושלמי לא קיימא אלא משום דאשכחן בקדושין התקדשי לי במנה תנם לאבא ולאביך אינה מקודשת שיקבלם לי מקודשת ותניא נמי בתוספתא הרי זה גיטך ואמרה תנהו לפלוני אינה מגורשת שיקבלו לי הרי זו מגורשת ומה לי תנהו לפלוני מה לי היא בידך כל זמן שלא אמרה לי אינה מגורשת ועוד דהא אשכחן במתני' טול לי ובריייתא קתני בכולהו שא לי היא לי טול לי ואין לנו אלא לשון החכמים ומיהו התקבל סתם נמי משמע לשון קבלה.

ובהלכות רבי' ובפ' ר"ח ז"ל גרסינן בההוא עובדא דר' נחמן ליהוי פקדון בידך והאי לישנא כיהא לי בידך דמי דבעל לאו לפקדון מסריה ניהליה.

הא דתנן ואפילו הן הראשונים והן האחרונים או א' מן הראשונים וכו'. תימה הוא פשוט אדרבא הן הראשונים הן האחרונים עדיף אבל כשאין הן מיחזי כחצי דבר אע"פ שאינו חצי דבר משום שמכיון שמינתו שליח נעשה ידו כידה מעתה ולשיתן לו תתגרש וי"א סד"א ליחוש שמא נוגעין בעידותן הן כדאיתמר בכתובות משחתמו אין מעדיין עליו וחותרם וזה אינו כלום אבל אין לשון אפילו בכאן לרבותא אלא למעט בעדים והכי קתני צריכין ב' כתי עדים ואם רצו והולכין למקום הבעל אינה צריכה אלא כת א'.

[סד.] **בעל** אומר לפקדון ושליש אומר לגירושין. פ"י רש"י ז"ל שהגט נתון ביד שליח והוא אומר

לפיכך לא חששו לעירעור הבעל אלא לטענת מזוייף והוא מדבריהם ומשום עגונה אקולי בה להמוני עד אחד כדאיתא בריש פ"ק אלמא אי מערער לא שלחתי ולא מהימן כלל מן הדין.

וכן אמר ה"ר יעקב בתשובתו דכולה שמעתין בשליח ולא בשליח דשליח של מקום אחר נאמן הוא מהנך כולהו דאמרן, ורב חסדא אמר שליח נאמן דהא הימניה ותלה הדבר ברשותו שאם רצה מוסרו לאשה והיא הולכת ונשאת על ידו וכיון שעשה כן נאמן.

תנן האשה שאמרה וכו' ואמאי להימניה לשליש. ולא יהא צריך עדים כלל. לרב חסדא דקס"ד צריכה שתי כתי עדים לעולם אע"פ שהגט יוצא מתחת ידה, וטעמא משום דבעל נאמן לומר לפקדון מסרתיו לשליח ולא בתורת שליחות קבלה נתתי לו.

ומפריקין מי קא נפיק גיטא מתותיה ידיה. כלומר מי מיירינן בשליח שבא להתיר בגט שבידו שיהא נאמן הא ודאי מתני' הכי קתני צריכה שתי כתי עדים בשדעתו לקרעו ושתתגרש מיד בקבלתו לאחר קריעת הגט.

ואקשינן תינח אמרה. כלומר כיון דאמרת שדעתו להתירה בקבלה שלו קודם שיגיע גט לידה שהרי קרעו ודאי צריכה היא לשנים שיאמרו בפנינו אמרה לו, שאין לומר הא הימניה בשאין לו עדים שהוא שליח לקבלה כל זמן שהגט בידו, שהרי לא האמינו אלא שאם מסרו לה יהא נאמן עליו מאחד שאם רצה הרשות בידו למסרו לה הלכך צריכה כת אחת שיאמרו בפנינו אמרה לו, אבל משיש לו עדים שהוא שליח קבלה למה צריכה כת אחרת שיאמרו בפנינו קבל אפי' לא היו שם עדי קבלה אלא שנים שראו הגט בידו בדלא קרוע נאמן ומגורשת דהא הימניה אפי' כשהוא ברשותו שהרי ידו כידה של אשה וכשם שהאשה שהיה גט יוצא מתחת ידה אינה צריכה לעדים של קבלה, כך זה משנעשה שליח שלה והרי גט בידו אינו צריך עדי קבלה ואם רצה אחר כן לקרעו בפני עדים או בב"ד הרשות בידו כאשר עצמה אלא ש"מ דלא אמרינן הימניה וקשיא לרב חסדא.

ומכאן משמע שלא אמר רב חסדא שליח נאמן אלא או בשמסרו ליד האשה או שהיה ודאי שליח לקבלה כמו שכתבתי לעיל, וליכא לפרושי קבל למה לי הרי הקרעים בידו לפי שאין הקרעים ראייה שאפשר שנמלך בעל שלא לגרש וזרקו קרוע וזה מצאו באשפה, ואפי' באשה עצמה אינו ראייה דאמרי' בפ"ק

כדאמרינן בסנהדרין בפ' זה בורר גבי ההיא סבתא דאפיקא שטרא מתותי ידה ואמרה ידענא ביה דפריעא הוא ולא הימנה רב נחמן משום דכיון דאתחזק שטרא בב"ד אי בעיא קלתה לא אמרינן, ואותבאי עליה מהא דתני' ושליש נאמן משניהם ואסיקנא בתיובתא, והא דאמרינן לקמן אי אמר' קמאי דידי לגירושין יהביה ניהליה מהימנה מיגו דאי בעיא אמרה לדידי יהביה ניהליה, ה"ק מיגו דאי בעי שקיל גיטא מיניה ואמרה לדידי יהבה מהימנה דכי אתו לב"ד הוו יכלו למעבד הכי, וכי האי גוונא הוי מיגו כדאמרינן מתוך שבידו לגרשה, ואי בעיא קלתה, וטובא בכי האי גוונא.

ובתשובה לרבינו יצחק ז"ל ראיתי שפרשה בשליח להולכה ובשהגט יוצא מתחת יד האשה וכן משמע כי ההוא דאתמר בשלהי שמעתא.

והביא ראייה מדאמרינן לקמן אי אמרה קמאי דידי לגירושין יהביה ניהליה מהימנה מיגו דאי בעיא אמרה לדידי יהביה ניהליה, ולזה הפי' כשהבעל ואשתו בעיר אחת עסקינן כמו שכתבתי למעלה ומשי' אמר רב הונא לדירה הוה מסר לה ולא אמרינן משום כסופא הוא, אלא בשאמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לאשתי וחזרו ואמר לה כנסי שטר חוב זה שרגלים לדבר, אבל בשאין שניהם בעיר אחת שליח נאמן.

וה"נ משמע בשלהי המביא תניין דאמרינן גבי נשים שאין נאמנות לומר מת בעלה, בארץ דאי אתי בעל ומערער משגחי' ביה, איכא למימר לקלקולה קא מיכוין, בחוצה לארץ דאי אתי בעל ומערער לא משגחי' ביה מהימנה ולא חיישינן דילמא בעל אפקדיה גבה, א"נ איהי שקלתיה מיניה ואיהו לא שויה שליח, אלמא איהי מהימנ' בדאמרה שליח הבעל אני לגירושין, אלא דאיכא לדחויי התם משום דלא חיישינן להכי דבעל לא מפקיד גביהו משום דחשדינן לקלקולי אהרדי, אבל משום דילמא מזוייף הוא חיישינן, וזה דחויי רחוק ואינו כלום, ועוד דכל השולח גט ממדינת הים שתקנו לומר בפני נכתב מפני שאין עדים מצויין לקיימו וחששו שמא יבוא הבעל ויערער אי בשעשאו שליח בעדים מאי הרי עדים מצויין לקיימו דמי לאתיוהי בי תרי כיון דהם צריכין ומזומנים לבוא עם הגט ולהעיד בו כדפרישי' בפ"ק ואלו כבא ביחיד וחששו לערעור הבעל בזיוף ובודאי דרך טענת זיוף לומר היא זייפתו ולא שלחתי ואין חוששין לטענה זו במקום או במקום שמצויין לקיימו ש"מ שליח נאמן ולא מפני התקנה אלא מן הדין

לומר לא נתקדשנו, א"כ יהא מותר בכל הנשים האומרות קרובות שלהן לא נתקדשנו לו, ומתמצים נאמנות הן להחזיר את עצמן ואין נאמנות להחזיר לאחרים.

ועוד הקשו כל הקטנות שבעולם יאסרו לינשא שמא קדשה אביה לזה השליח עד שיאמרו לא קדשתיה לו אבל מת אביה או שהלך למדינת הים יאסרו עולמית, והם ז"ל מעלים השמועה שהיא קנס משום שעשה שלא כהוגן ולדידיה קנסו ולא לאחרים, והא דתלו מלתא משום ששליח עושה שליחותו ולחומרא דאי לאו הך חזקה לא עבד איסורא.

ואין דבריהם בכאן מתחוררים כלל דמ"מ הכניס עצמו לספק הזה, ועוד מה איסור בזה וכי היה לו לחוש שימות השליח, ועוד אי משום קנסא איך עלה בדעתם בגמ' לומר דאפי' לקולא נאמן כך כאן ובמ' חולין, ועוד דבמ' נזיר פ"ב ענין קן שתומה שפרח גוזל אחד מה לאויר יקח זוג שני, ומקשינן אלו שאר קניני דעלמא מתוקן ואמאי כל חדא וחדא נימא היינו היא שם הם נדחקין הרבה שהם נצרכין לפרש שלא הקשו אלא לאיסור קניני דעלמא לזה משום קנס שלא שמר קנו.

אלא כך ראוי לומר דכל הנשים מותרות לינשא ואפי' קטנות שמת אביהן לפי שבחזקת פניות הן ואין חזקת שליח עושה שליחותו מוציאן מחזקה, ועוד חזקה על האב שאינו מקדש בתו ושותק לקלקל עליה אלו קדשתן הוה מודיע לה ולאנשים הרבה, אבל הוא אסור בנשים שיש להן קרובות לפי שאין חזקה של קרובות שאינן באות לידון לפנינו מועלת לו, הא אלו באות קרובות ואמרו לא קדשנו שליח ודאי מותר בהן דעד אחד נאמן באיסורין, וכל שכן הכא דלא אתחזק איסורא וחששא בעלמא היא, וכ"ש שמתוך שנאמנות על עצמן ונשאות לאחרים נאמנות הן לזה, כן נ"ל.

[סד:] הא דתנן נערה מאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה. וכן זו ששנינו בסיפא כל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש מפורשת במס' קידושין בפרק האיש (מ"ג ע"ב) בס"ד.

הא דאקשינן אלא לאו דלא אתיא שתי שערות. ק"ל, מאי קושיא ההיא בשיש לה דעת גדול מחפץ ומצניעו ומחזירו לאחר שעה, ולא מלתא דשמואל לאו משום שאין לו דעת אלא משום שאין יד לקטן לזכות לאחרים לעולם עד שיביא שתי שערות, וכן כתב רבינו הגדול ז"ל.

דמצינא וכ"ת דקרעו לגיטא אמרה בעינא לאנסובי ביה, ואיתא נמי בפ' הכותב.

וללשון שפרשתי דבהגיע גט לידה ד"ה עד נאמן נמי יכולתי ליישב פירכא דליהמניה לשליש בלא עדי קבלה קאמר ומתוך ליה, ומקשי' תינח אמרה דעלה לא מקשינא לך כלום, אבל קבל למה לי, ואין לי להאריך.

ואקשינן תו לרב חסדא קרע למה לי. פי' מתני' קא מפרש ואזיל וכך פרש"י ז"ל למה ליה למקרעיה.

הא דאקשי' אדר' יוחנן ולהימניה לשליש. יש לפרש דאפי' לרב הונא פריך משים דהכא כיון דהבעל אמר לגירושינן ומהימן לר' יוחנן ולא נסתפק לנו אלא אם הגיע הגט לידה ושליש אומר כן נאמן דהא איכא מיגו גמור שאם רצה מוסרו לאשה שהיה מקבלתו מידו, ולא דמיה להא דלעיל דהתם ליכא מיגו שהיה לא תקבל מידו שלא תהא מקלקלת לעצמה כמו שפרשתי, ועוד דהא ליכא טעמא דרב הונא דאמר אם איתא דלגירושינן יהיביה ניהלה, לדידה הוה יהיב לה, דהא בעל אמר דלדידיה יהיביה ומהימן הלכך לר"י בין לרב הונא ובין לרב חסדא מהימן.

והרב ר' אפרים ז"ל כתב כיון דליכא הכחשה לכ"ע שלישי נאמן ולא גמרינן מאי דאית ביה הכחשה ממאי דלית ביה הכחשה.

אבל רבינו הגדול ז"ל אמר דאליבא דרב חסד' מקשינן וכיון דסוגיין הכי הלכתא כוותיה, ולא מחזור שאפי' כדבריו אין זו ראייה דהכי מקשי נימא ר' יוחנן כרב הונא ס"ל.

וראיתי בנוסחא ראשונה מכתובת יד הקדוש ז"ל שהיה כתוב בה חזינן מאן דפסק כרב חסדא ואנן לא סבירא לן הכי דרב הונא רבו של רב חסדא היא ואין הלכה כתלמיד במקום הרב הלכך הלכתא כרב הונא, ועוד כתוב בה ונהימניה לשליש מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה דליהמניה, ואי קשיא לך הא קמיייתא דאמרין שלישי לא מהימן ואע"ג דקא נפיק גיטא מתותי ידיה, והכא אי נפיק לך גיטא מתותי ידיה נאמן, התם בעל קא מכחיש ליה אתרע ליה שליחותו, והכא בעל קא מהימן ליה ע"כ, והרב ר' אפרים תולה דינו בנימוקו של רב ז"ל.

הא דאמרין אסור בכל הנשים שבעולם. הקשו בתוספות וכל הנשים שבעולם יאסרו לינשא שמה השליח הזה קדשה לזה, וא"ת שהן נאמנות

קטן ואל תתמה על לשון הגמרא שהוא קורא אותה קטנה והיא נערה שמתוך שאמרו ג' מדות בקטן אמרו כן ואמר וכנגדן באשה חולצת.

וזו שאמרו ביבמות רבא אמר עד שתגיע לעולת הנדרים דאלמא שכיון שהיא בת י"א שנה ויום א' שהיא עולת הנדרים לנקיבה חולצת ל"ק דההיא לדבריו דברבי קאמר [וליה] (ולמה) לא ס"ל ואפשר דרבא גופיה הוא דמסיים התם והלכתא עד שתביא כלומר לברבי עד שתגיע לעולת הנדרים לדין קי"ל עד שתביא אלא שיש רגלים לפר"ת ז"ל משום שכאן וכאן שיעור א' הזכירו.

[סה:] גיטא לא ליהוי עד דמטית למתא מחסיא. וק"ל וכי מטי התם מיהא הוי גט והא לא חזרה שליחות אצל הבעל י"ל דהא משעה ראשונה לקבלה וידו כידה ולא הוא שליח להולכה כלל אלא שהתנה עמו שלא תתגרש אלא באותו מקום ואין צורך לכך אלא משעה ראשונה שליח להבאה וכי מטי למתא מחסיא הוא שליח לקבל הרי האשה נעשה שליח להבאה וקבלה והבעל להולכה בלבד.

רש"י ור"ח ז"ל סבורין שאין האשה עושה שליח להביא אלא לקבל מפירושיהן בפ' השוכ' את האומנים (ב"מ ע"ו ע"א). והר"ם הספרדי ז"ל כתב שהאשה עושה שליח בין בקבלה בין בהבאה ואין בידי להכריע אלא שדבריו נראין בטעם וכן הסוגיא מוכחת כפשט' ואין לי להאריך ובהלכות גדולות אמרו באשה ומשויה נמי שליח להולכה.

ול"ק כאן בשלו כאן בשל חבירו. פירש"י ז"ל דגבי עירוב אפילו לרבנן ליכא קפידא אלא שמערב לו בפירות חבירו וכן פי' איכא פירי דמגדל ואיכא פירי דשובך בשאמר ערב לי מפירות פלוני שיש לו במגדל ואינו מחוויר אלא ה"פ בשלו איכא קפידא אבל א"ל חבירו אני אערו' לך משלי וא"ל ערב בתאנים וער' לו בתמרים ודאי ליכא קפידא שהרי משלו הוא נותן לו ומה שירצה מקבל ממנו ופירי דמגדל ופירי דשובך בשלו ואית בהו קפידא, וזה פי' יפה.

[סו.] שלחו מתם מחמרא כדי ליפות כחו. פירש"י ז"ל שיהא כל היין לו לאחריות שאם א"ל תנו לו יין אם החמיץ מן היין מאה חביות היו היורשין אומרים לו שלך החמיץ ואם אמר דמי מחמרא ומכרו ממנו קצת ואבדו המעות אמרו לו אבדו מעותיך הילכך אמר מחמרא דמשמע יין לדמיו שהכל אחריות לו.

[סה.] והא דאיתוב רב חסדא מערימין על המעשר שני, קשיא התם לזכות לעצמו הוא שהם זוכין במעות לעצמן, ושמא משום שהן פודין ומזכים אחרים בפירו' כגון שאמר להם בעל הבית פדו לי משלכם דלא אינהו זכו בפירות ויחזרו ויקנו לבעל הבית אלא מיד ההקדש הן זוכין לו וכן משמע בירושלמי בפ"ד דמעשר שני, א"נ י"ל דלשמואל כיון דאמר שאינו זוכה לאחרים משמע דסבירא ליה שאין זכייה לקטן מן התורה ואע"פ שמתגרשת מידי דהוה אפקחת בעל כרחא דאמרינן גבי שוטה במסכת יבמות בפרק חרש (קי"ג ע"ב).

הגיעו לעונת נדרים נדרים נדרים נדרים. פירש"י ז"ל שנה אחת לפני גדולת' וחולצת אם הביאה סמנים ולא אמרינן שומא נינהו אבל קודם הזמן הזה קטנה היא ואינה חולצת דאיש כתוב בפרשה ומקשינן אשה לאיש ולא דאיק משום דרבא גופיה הוא דאמר בפ' יוצא דופן (נדה דף מ"ו) הלכתא תוך זמן כלפני זמן ואף ע"פ שהביאה סמנים שומא נינהו ורב שמואל בר זוטרא מתני לה לשמעטא דרבא בהא לישנא אמר רבא קטנה כל י"ב חדש ממאנת ואינה חולצת מכאן ואילך אינה ממאנת ואינה חולצת משום דחוששין שמא נשרו.

ור"ת ז"ל פירש בספר הישר שלו בשלא הביאה ב' שערות ורבא כר' יוסי ס"ל דאמר איש כתוב בפרשה ואשה בין גדולה בין קטנה דהכי אמרינן בהדיא בפ' מצות חליצה א"ר אמי מדבריו של ברבי נלמוד קטנה חולצת בפעוטות רבא אמר עד שתגיע לעולת נדרים והלכתא עד שתביא ב' שערות.

ואי ק"ל הא דאמרו בפ' יוצא דופן מכאן ואילך אינה ממאנת ואינה חולצת א"ל האי לישנא דמר שמואל היא ואיהו לא ס"ל לההוא דרבא ומאן דמתני לישנא קמא הוא דקאמרינן בהאי ולפי הפי' הזה אין הלכה כרבא במדה זו. והגאונים כתבו סתם לפיכך יש לדחוק לדעתם דרבא אמדות שבקטן קאי ועולות הנדרים של קטן הוא מבין י"ב שנים ויום א' עד י"ג שנה ויום א' שבתוך הזמן הזה הוא שבודקין לזכר אם אמרו יודעין אנו לשם מי נדרנו ולשם מי הקדשנו נדרהין נדר והקדשן הקדש ואפילו הביאו שערות נדרהים נבדקין וכנגדן בקטנה חולצת כלומר שהגיעה לימים הללו שהיא בת י"ב שנים ויום א' דלגבי קטנה גדולה היא והוא שהביאה סמנים שהאשה ממהרת לבא מפני האיש כמו שמפורש שם במשנת יוצא דופן ולא עולת הנדרים של קטנה קאמר אלא עולת הנדרים של